

Høringsnotat- melding til Stortinget om vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett.

Innledning

Da vi er sterkt berørt av konsekvensene av økt produksjon av oppdrettslaks innenfor Altafjordsystemet, ønsker vi å komme med en del innspill og opplysninger til denne høringen.

I innledningen skriver dere at « Norsk lakse- og ørretnæring er nær ved å utnytte sin produksjonskapasitet fullt ut innenfor gitte rammebetingelser. Ytterligere vekst forutsetter i stor grad nye tillatelser eller økt kapasitet på eksisterende tillatelser».

Og i neste avsnitt skriver dere « Hovedmålet med meldingen er å drøfte hvordan Norge kan øke verdiskapningen ved å fremme en forutsigbar politikk for kapasitetsvekst. Veksten må skje innenfor miljømessige bærekraftige rammer «.

Er det i det hele tatt mulig å få til dette på en miljømessig bærekraftig måte? Ser vi på landet som helhet må vi vel innse at vi er på overtid i mange elver.

I Hordaland, Møre og Romsdal og Trøndelag har de hatt store problemer med konsekvensene av oppdrett i mange år. I Finnmark skal den store veksten komme, fordi her har man ikke de samme problemene som lengere sør, hevdes det.

Det har i mange år vært sagt at veksten skal skje på en «bærekraftig måte». Men fortsatt sliter man med lakselus, lakserømming og forurensing.

Hva er situasjonen i Alta?

Oppdrettsnæringen i Altafjordsystemet har hatt en kraftig økning av sin produksjon de siste årene. Selskapene er gått fra å være lokalt eide til å bli eid av store børsnoterte konsern.

De 2 siste årene har vi hatt 3 store rømminger, hvor det etter dette er påvist store innslag av oppdrettslaks i Altaelva i gyteperioden. Havforskningsinstituttets (HI) risikorapport fra 2014 sier « *det er svært sannsynlig at rømningsforekomstene har vært langt høyere enn det som blir rapportert, og at smoltrømningene utgjør en større andel av rømt oppdrettslaks enn det som framkommer i rømningsstatistikken*».

I Notat fra NINA datert 07.11.14- **Overvåkningsfiske i Altaelva høsten 2014**, kommer det frem at mye av oppdrettslaksen har rømt nylig (sannsynligvis fra rømningen i september i Øksfjord). Men her er det også en del av disse som har vært flere vintre i sjøen, og sannsynligvis har vært smolt når de har rømt. Disse opplysningene er basert på analysering av skjellprøvene.

Vi frykter for at vi er kommet i samme situasjon som Namsen i Trøndelag der det er dokumentert geninnblanding av villaks og oppdrettsfisk. Tidlig neste år setter vi i gang et prosjekt i samarbeid med NINA for å se om det er geninnblanding fra oppdrett i Altalaksen

Vi har også hatt en del utfordringer i forhold til lakselus, selv om vi ennå ikke har samme problemene som lengere sør. Men NRK nett la ut følgende melding 20.11.14« *Kjemikalier brukt til bekjempelse av lakselus virker ikke lenger slik de skal i Finnmark. Nå gjelder dette for nær alle oppdrettsanlegg i Finnmark, forteller lusekoordinator og veterinær for oppdrettsselskapene i Vest-Finnmark* ».

Årsaken til dette kan være « flere behandlinger på grunn av lav lusegrense. En annen mulig årsak er tilflytting av lus». (jfr artikkel NRK nett 20.11.14).

I tillegg er fjord fiskerne i Altafjorden svært bekymret for forurensning av fjordbunnen i «fjordarmene». Dette påvirker den naturlige vandringen til torsk og sei.

Villaksen

Altafjorden er en Nasjonal laksefjord og Altaelva er et Nasjonalt laksevassdrag. Dette skal gi et særskilt vern for villaksen jfr St.prp nr 32 (2006- 2007).

Skal havbruksnæringen være underlagt en forutsigbar og bærekraftig vekstpolitikk må det fastsettes hvilken miljøpåvirkning samfunnet skal akseptere.

Etter utbyggingen av Altaelva har vi vært nødt til å fiske svært forsiktig for å bygge opp laksestammen igjen. « Fang og slipp» metoden begynte vi med midt på 90-tallet. I 5 av ukene fra St. Hans og ut august fiskes det med kun 10 stenger samtidig på vel 30 km elv. Og da fiskes det kun 8 timer hver dag, og alt blir gjenutsatt. I løpet av sesongen gjenutsetter vi ca 40% av laksene.

I år og i fjor måtte vi i tillegg tidlig i august innføre et forbud mot å ta holaks over 7kg.

Til tross for forsiktig fiske, har vi de 2 siste årene hatt svært dårlige sesonger i Altaelva.

Bærekraftig utvikling

Begrepet synes å være brukt ukritisk og i alle sammenhenger.

Bærekraftig utvikling kan ikke bare baseres på økonomi, miljømessige konsekvenser må være høyt prioritert hvis næringen skal kunne utvikles etter «evighetsprinsippet».

Og i innledningen til høringen er dere helt klar på at « veksten må skje innenfor miljømessige bærekraftige rammer «

Mulig innretning for kapasitetsendringer.

Her er det satt opp 3 alternativer, men vi vil bare drøfte alternativ 3 « Handlingsregler justert av kapasitet».

Alternativet kan være en fornuftig måte å gjøre dette på. Helt enkelt skal det da være slik at de «beste i klassen» får vokse, mens de som ikke oppfyller kravene må redusere sin drift.

Dette skal normalt gi gode incentiver for å ha riktig teknologi, gode rutiner, godt opplærte arbeidere osv. for å oppnå best mulig resultater.

Her vil også lokalitetens beliggenhet, strømforhold (forurensnings problematikk) og villaksens smolt utvandring rute være retningsgivende for kapasitets endring.

Produksjonsområder

Vi mener også det er riktig å følge Arealutvalgets rapport hvor de pekte på tre bærende elementer.

De mente at kysten:

- 1) burde deles inn i adskilte produksjonsområder med tilhørende utsettssoner.
- 2) At avbøtende tiltak i et produksjonsområde skulle styres gjennom indikatorer og handlingsregler, og
- 3) At næringen i det enkelte produksjonsområde skulle gis et sterkere direkte samfunnsansvar for å løse fellesutfordringer.

Det er greit å ta ansvar for det som utføres innenfor et område. Men hva hvis man innenfor produksjonsområde har gjort en god jobb og har svært lave lusekonsentrasjoner?

Så får man en dag tilflytting av resistent lakselus fra naboområdet. Som en konsekvens av denne resistente lusa vil da produksjonsområde slite med lusetallene sine.

Hvordan påvirker dette en eventuell kapasitetsjustering ?

Indikatorer

Vi er enig med departementet at lakselus og utslipp er egnet som indikator i en handlingsregel for kapasitetsjustering. Men vi er uenig at **rømt oppdrettslaks** ikke er en egnet indikator, og det ønsker vi å drøfte.

Vi har nylig gjennomført høstens overvåkningsfiske i samarbeid med NINA. Her ønsker vi å avdekke hvor mye oppdrettslaks det er i elva.

I tillegg ønsker vi å finne ut mest mulig om oppdrettslaksen. Gyter den i lag med villaksen og hva blir i så tilfelle konsekvensen? I år ser vi at det er mye laks som har rømt nylig, og vi ser også at det er en

del som har vært flere vintre i sjøen. De som har rømt nylig kommer mest sannsynlig fra rømmingen i Altafjorden i september. Hvor de som har overvintret i sjøen kommer fra er ikke godt å si.

Med 22% innslag av oppdrettslaks i overvåkningsfiske i deler av elva i 2013 og 28% i 2014, har Altaelva et svært høyt innslag av oppdrettslaks. Rett før gytingen startet (ca 7-15 oktober) var det under utfisking øverst i elva, 73% innslag av oppdrettslaks.

Situasjonen vår er : 3 rømninger på 2 år og svært mye oppdrettslaks i elva.

Hvordan skal dette påvirke kapasitetsjustering innenfor vårt produksjonsområde?

Hvis oppdretterne i Altafjordssystemet har gjort en god jobb med lave lusetall. Skal de da få aksept for en kapasitetsøkning, samtidig som det kan være svært mye rømt oppdrettslaks i fjorden og i elva?

Vil lokalsamfunnene med gode lakseelver synes at dette er riktig ?

Vil dette være « innenfor miljømessige bærekraftige rammer » ?

Man kan ikke snakke om «innenfor miljømessige bærekraftige rammer» hvis man ikke innenfor et produksjonsområde tar hensyn til rømt oppdrettslaks i området.

Derfor er det svært viktig at rømt oppdrettslaks også tas med som en indikator for kapasitetsjustering.

Hvis eier av rømt laks er kjent må de ansvarliggjøres, hvis ikke må oppdretterne innenfor et område ta et kollektivt ansvar for dette.

I tillegg vet vi at det i enkelte elver er dokumentert at det allerede er innblanding av oppdrettslaksgener i villaksen. **Burde geninnblanding være en fjerde indikator ?**

I de produksjonsområdene hvor dette har skjedd, burde man redusert produksjonen av oppdrettslaks med 20 % umiddelbart.

Avslutning

Altaelva er satt under stort press fra oppdrettsnæringen. Vi har fått mange rømninger, større lusekonsentrasjoner og nå til og med resistent lakselus. Forestillingene om at Finnmark er uberørt av de problemene de har hatt lengere sør må endres. Vi i Vest Finnmark har fått så stor påvirkning av oppdrettsnæringen at nå må myndighetene begynne og »blinke med det røde lyset».

Alta 17.12.14

Tor-Erland Nilsen

Daglig leder

Alta Laksefiskeri Interessentskap